

Българите и опиатите. Производство и търговия.

1879 – 1944

Димитър Гюгуров

(резюме)

Темата за борбата с наркотиците в България от края на XIX и първата половина на XX в. е неразработена от българската историография. Настоящото изследване има за цел да проследи легалното производство на упойващи вещества, контрабандата на опиум, морфин, хероин и хашиш и превенцията на българските власти против нея. Обект на изследването са международното право, българското законодателство, опиоидите и дейността на отговорните фактори в София срещу нелегалната търговия с упойващи вещества. Без излишни претенции за всеобхватност и изчерпателност, това е първата по-мощна публикация по темата, която разглежда развитието на политиката към алкалоидните деривати в страната до Втората световна война.

Хронологичната рамка на изследвания период обхваща времето от възстановяването на българската държава до края на Втората световна война. Долната граница е от 1879 г. насам, времето, когато сънотворният мак и добиваният от него опиум не само се употребяват за медицински нужди, но са част от икономическия живот на страната. Основно място в изложението е отделено на периода между двете световни войни, за да се придобие по-ясна представа в исторически план за мястото на България в един глобален феномен, какъвто е производството, трафикът и разпространението на наркотиците. През междувоенния период в света се утвърждава политика, характерна с въвеждането на все повече забрани върху определени наркотични вещества, налагани както от отделни страни, така и от международната организации в лицето на Обществото на народите (ОН). Горната граница е поставена през 1944 г., когато след преврата на 8 срещу 9 септември политическото управление на страната се променя радикално, което води и до изменение в политиката спрямо упойващите вещества, а световната организация вече не функционира и тематиката за наркотиците преминава през коренна трансформация в международните взаимоотношения. Изследователската работа се основава почти изцяло на архивни извори, които предоставят подробна информация за

реконструиране на държавната политика и общественото отношение към упойващите вещества през разглеждания период. За нуждите на изследването са проучени документите на българските държавни институции, ангажирани с проблемите на контрабандата, както и съответните международни документи, обвързващи България със забраната за производство, износ и продажба на наркотици. На първо място това са закони, заповеди, доклади, становища, препоръки, преписки, статистически сведения и други от фондовете на Министерството на външните работи и изповеданията, Царската легация в Берн, Министерството на вътрешните работи и народното здраве и други държавни институции, съхранявани в Централния държавен архив (ЦДА)